

Список використаної літератури:

1. Гришелёва Л. Д. Театр современной Японии. – М.: Искусство, 1977. – 237 с.
2. Гундзи М. Японский театр кабуки. – М.: Прогресс, 1969. – 232 с.
3. Конрад Н. И. Японский театр. Сборник статей. Л. – М.: Всесоюзное общество культурной связи с заграницей, Academia, 1928. – 47 с.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Мазур О. О.

Д. В. Романчук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

КУЛЬТ ІМПЕРАТОРА В ЯПОНІЇ

Японія – це країна контрастів, з одного боку, вона зберегла свої старовинні традиції та культуру, а з іншого боку, є однією з найбільш технологічно розвинутих країн. Однією зі збережених традицій є культ імператора, коли правителя прирівнюють до Бога. За японською міфологією, богиня Сонця Аматарасу відправила свого онука Нінігі з Неба на Землю, щоб він розпочав правління небесних жителів на Землі. Його внук Дзімму став першим японським імператором, який започаткував династію і веде свій родовід від богині Сонця [1]. Таким чином, імператорська влада в Японії вважається однією з найдавніших форм спадкового правління, що існує в світі.

У стародавні часи імператор Японії був повновладним володарем і здійснював всі головні державні ритуали. У період середньовіччя, з утворенням сьогунату, його влада стала номінальною, він і надалі мав право розпоряджатися ритуалами та церемоніями, проте всієї повноти влади уже не мав, а ставав церемоніальним правителем. Слід зазначити, що не останню роль в японському суспільстві відіграла релігія Синто, що сформувалася на основі анімістичних вірувань стародавніх японців. Об'єктами поклоніння є земні й небесні божества (*ками*) – небожителі, явища природи і духи. Незмінним механізмом збереження політичної культури було те, що влада над суспільством здійснювалась на основі єдиного ритуально-міфологічного комплексу синтоїзму.

Так історично склалося, що всі японські імператори ведуть безперервну династію, що бере свій початок від божественних пращурів, все це пояснює сакральний статус правителя, як головного спадкоємця божеств синтоїстської релігії. У розумінні японців саме імператор має змогу спілкуватися з небесними божествами, які забезпечують захист всієї нації.

У часи реставрації Мейджі, метою якої було повернення повної влади до рук імператора, Японія все тісніше гуртувалася навколо божественної фігури правителя, що символізував єдність всієї нації [2]. Домогтися єдності нації, ідеологічно завоювати маси, вирішити завдання їх політичної активізації під контролем уряду, з огляду на соціально-економічні, суспільно-політичні та культурно-психологічні особливості масової свідомості того часу, можна було, лише створивши цементуючу ідеологію, що поєднувала в собі одночасно релігійний і націоналістичний напрямки. Саме цим умовам відповідала ідеологія тенноїзму – культ імператора. Тепер потрібно віддавати перевагу тільки одному з богів, а саме «живому богу» – імператору. Синтоїзм став офіційною державною релігією, нормою моралі і кодексом честі, де імператор зайняв місце верховного священнослужителя синтоїстського культу [3].

Після поразки Японії у Другій світовій війні і прийнятті Конституції 1947 р., влада імператора знову набула номінального характеру, також він позбувся свого божественного статусу. За Конституцією імператор являвся «символом держави і єдності японської нації», позбавлявся права втручатися у державне управління, але залишається за традицією духовним лідером синтоїзму і виконує релігійні церемонії. Хоч імператор і виступає на офіційному рівні главою держави, проте це звання не закріплено за ним на законодавчому рівні. Японський монарх формально призначає Прем'єр-міністра, скликає парламент, приймає іноземних послів, проводить нагородження і проголошує всезагальні вибори.

До поразки в Другій світовій війні всеохоплююча система тенноїстської пропаганди, як говорилося вище, впроваджувала в свідомість народу образ імператора – «живого бога». У вересні 1956 р. журнал «Тісей» опублікував підсумки дослідження громадської думки, згідно з якими імператора вважали «камі» 33% опитаних, представляли істотою, що володіє надприродними якостями, – 48%, звичайною людиною, але подібним главі сім'ї імператор був в очах 12%, а на думку 8% опитаних, він був звичайною людиною. У 1985 р. відповіді на аналогічні питання розподілялися так: імператор – «камі» – 2%; надприродна істота – 19%, подібний главі сім'ї – 33%, звичайна людина – 46% [3]. Порівняння цих двох опитувань свідчать про значний стрибок в масовій свідомості – 79% опитаних у 1985 р. вважали імператора простою людиною, тоді як в 1956 р. 81% опитаних приписували імператору надприродні можливості.

У наш час діючим імператором Японії є Акіхіто, що цього року відзначив 30-ліття перебування на престолі, і висловив побажання піти у відставку в зв'язку з похилим віком. Хоча за законом відречення від престолу не передбачуване, адже діюче законодавство вимагає від монарха виконувати свої обов'язки пожиттєво, проте на цей рахунок був прийнятий закон разової дії, який дозволить імператору передати свої зобов'язання спадкоємцю. Прохання імператора передчасно залишити свій пост було виконане в порядку виключення. Під час недавнього опитування, проведеного агентством Кьодо, більше 85% респондентів висловилися на користь легалізації зречення. Старший син Акіхіто – 59-річний наслідний принц Нарухіто – стане новим імператором Японії [4].

Дана система культових уявлень японського етносу, а саме культ імператора, піднімає самосвідомість японців, і хоча на сьогоднішній день імператор в основному відіграє лише церемоніальну роль у державній системі, проте його значення в суспільному і духовному житті Японії, як і раніше, залишається незмінним. Це обумовлено відношенням японського народу до імператорської династії як до особливого елементу їх культурної спадщини, що відрізняє їх від інших народів і формує унікальну систему державності.

Список використаної літератури:

1. Рубель В. А. Історія середньовічного сходу : курс лекцій / В. А. Рубель. – К., 1997. – 464 с.
2. Васильев Л. С. История религий Востока : учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Л. С. Васильев. – М. : «Высшая школа», 1983. – 368 с.
3. Сила-Новицкая Т. Г. Культ императора в Японии: мифы, история, доктрины, политика : монография / Т. Г. Сила-Новицкая. – М. : Наука, 1990. – 206 с.
4. Імператор Японії Акіхіто офіційно зречеться престолу в 2019. Українські новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/533323-imperator-yaponii-akikhito-oficijno-zrechetsya-prestolu-v-2019>.

Науковий керівник: к.і.н. доцент Іржавська А. П.

В.І. Сватко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВЕРСАЛЬСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР З НІМЕЧЧИНОЮ 28 ЧЕРВНЯ 1919 РОКУ

Завершення **Першої світової війни** або Великої Війни (як її тоді називали) повинно було вирішити всі проблеми, покласти кінець всім війнам. Проте Перша світова війна тільки викликала ще більше проблем і протиріч. Перед державами Антанти постало питання про облаштування повоєнного світу. І саме Версальський договір став, одним із тих документом, який мав вирішити ці проблеми.

28 червня 1919 р. у Зеркальному залі Версальського палацу німецька делегація на чолі з міністром іноземних справ Г. Мюллером і міністром юстиції І. Беллом підписали мирний договір з представниками країн-переможців. В черговий раз проявили добре знання історії організатори конференції, які приурочили підписання мирного договору з Німеччиною до 5 річниці сараєвського вбивства, яке і стало приводом для початку Першої світової війни.